

HOME > ΘΕΜΑΤΑ > Inside > Απόψεις

Απόψεις

Η καθόλου αθώα παράλειψη της λέξης «πρόσφυγες»

Η σταδιακή μετάβαση από το «πρόσφυγες» στο «μετανάστες» δεν είναι τυχαία.

Δεν είναι κάποιο κακό που μας βρήκε. Το κακό βρήκε όλους αυτούς που αγκάλιασαν τα παιδιά τους και πέρασαν νύχτα τη θάλασσα, κινδυνεύοντας να σκοτωθούν για να έρθουν στην Ευρώπη και να βρουν λίγη ζωή. Φωτο: Getty Images/Ideal Image

517

49

BIBIAN ΣΤΕΡΓΙΟΥ, 10.11.2019 | 10:30

Οι λέξεις είναι πολύ δυνατές. Στα νομικά κείμενα (κείμενα που, ας θυμηθούμε, τα γράφει η Βουλή) συνεπάγονται δικαιώματα ή υποχρεώσεις. Το ίδιο και σε μια συζήτηση για το τι είναι ηθικό. Το πώς θα χαρακτηριστεί κάποιος ή κάτι μεταβάλλει τις υποχρεώσεις μας απέναντί του. Το ίδιο συμβαίνει και όταν τοποθετούνται θεσμικοί παράγοντες. Είναι άνθρωποι που ασκούν εξουσία. **Η επιλογή μιας λέξης και η απόρριψη μιας άλλης είναι κρίσιμη.** Αν, για παράδειγμα, πεις, από μια θέση εξουσίας, ότι οι πρόσφυγες είναι απειλή για τη χώρα μας, έχεις και την αντίστοιχη ευθύνη μιας δήλωσης με άμεσο συναισθηματικό αντίκτυπο σε πολλούς, με πιθανά πολλαπλά και αστάθμητα αποτελέσματα.

Ενδεχομένως πολλοί άνθρωποι να ένιωθαν και από μόνοι τους έτσι. Οι ξένοι είναι κακοί εισβολείς. Στο κάτω κάτω, γιατί να βλέπω προσφυγόπουλα στους δρόμους; Η εκφορά όμως του απορριπτικού προς τους πρόσφυγες λόγου από θεσμικά χείλη λειτουργεί νομιμοποιητικά για την ανήθικη στάση αρκετών συμπολιτών μας απέναντι στους πρόσφυγες. **Όταν άνθρωποι με εξουσία λένε αυτό που λέμε κι εμείς, κάπως νιώθουμε δικαίωση.** Αντί να αναζητούμε αν αυτά που λέμε έχουν βάση, αν στηρίζονται σε αξίες που μπορούμε να υποστηρίξουμε, νιώθουμε δικαιωμένοι επειδή το είπε και ο τάδε, που είναι κάτι, ή η τηλεόραση ή τα σάιτ. Ίσως αισθανόμαστε ακόμα και νομιμοποίηση να υπερθεματίσουμε, να πούμε κι άλλα, να ψήσουμε και κανένα σουβλάκι πλάι στους πεινασμένους, να πιούμε και καμιά μπιρίτσα πλάι στον κατατρεγμένο, να κάνουμε ένα ασπρουλιάρικο rost «με καλή παρέα», όπου η αυτάρεσκη φάτσα μας είναι γεμάτη κέφι. Θέλω να πω, δεν είναι αθώο όταν κάποιος με εξουσία επιλέγει πώς θα χαρακτηρίσει τους ανθρώπους που έρχονται στη χώρα μας. **Δεν είναι αθώο να μη λες τη λέξη «πρόσφυγες».** Ούτε είναι αθώο όταν παριστάνει κανείς πως το θέμα μας δεν είναι αυτό, οι πρόσφυγες και οι μετανάστες, αλλά κάτι άλλο, δήθεν κάπως πιο νομικό, ένα ζήτημα άσκησης και περιορισμού δικαιωμάτων, οριακά ακαδημαϊκό, το θέμα του εάν ο νόμος μπορεί να σου επιβάλει να μην είσαι κακός. Δεν μπορεί.

***Χώρα ξενιτεμένων, ξεριζωμένων
και μεταναστών, η Ελλάδα θα
μπορούσε να έχει καλύτερη
άποψη για το τι σημαίνει ν'
αλλάζεις τόπο και να μη σε
θέλουν εκεί όπου πας. Να σου
λείπει η πατρίδα σου. Να
νοσταλγείς. Να θες να γυρίσεις
και να μη γίνεται.***

Το κυβερνητικό λεκτικό δεν είναι τυχαίο. Η σταδιακή μετάβαση από το «πρόσφυγες» στο «μετανάστες» δεν είναι τυχαία. Η λέξη «πρόσφυγες» μας ανάγει σε άλλες αφετηρίες: οι άνθρωποι έχουν κάποια στοιχειώδη δικαιώματα εκ μόνης της ιδιότητάς τους ως ανθρώπων, έχουμε ηθικά καθήκοντα απέναντι σε όσους θαλασσοπνίγονται, για να μη σκάσει βόμβα πάνω τους, περιθάλπουμε όσους βρέθηκαν σε πόλεμο και τέτοια. Η λέξη «μετανάστης» υποδηλώνει με κάποιον τρόπο μια επιλογή, όχι μια αναγκαιότητα, και συνδυάζεται αρμονικά με τη λέξη «παράνομος». «Παράνομος μετανάστης»: φέρνει στον νου τον «χωρίς χαρτιά», λες και τα χαρτιά πέφτουν απ' τον Θεό, λες και η περιπλοκότητα γραφειοκρατικών διαδικασιών, η ανικανότητα ένταξης και η επιλογή «άνθρωποι να θεωρούνται ανεπιθύμητοι» είναι θέσφατο όχι αποτέλεσμα συγκεκριμένης, στενόμυαλης πολιτικής.

Ακόμα ωραιότερη είναι η λέξη **«λαθρομετανάστης»**. Φέρνει στον νου κάτι κακόβουλο που γίνεται «λαθραία». Αυτή δεν χρησιμοποιείται ακόμα απ' την κυβέρνηση, αλλά αφήνεται να χρησιμοποιηθεί απ' τους γύρω της και μετά δικαιώνεται με ποσταρίσματα όπου συμβαίνουν πράγματα πάρα πολύ οικεία, χαλαρά και ανθρώπινα: ένας άντρας τρώει χοιρινό, ανοίγει μια μπιρίτσα. Βέβαια, **η κυβέρνηση εμφανίζει συχνά, αντί των λέξεων «μετανάστες» ή «πρόσφυγες», τη**

νομικίστικη έκφραση: «αιτούντες άσυλο». Οι πρώτες δύο λέξεις παραπέμπουν σε ανθρώπους, η φράση «αιτούντες άσυλο» σε μια διαδικασία, έχει μέσα της την ασφάλεια και τη σιγουριά της γραφειοκρατικής προσέγγισης στα πράγματα και δίνει ένα όμορφο καταφύγιο σε όσους δεν γουστάρουν ν' ασχοληθούν με τους ξένους – ζητάνε άσυλο και κάποιος θα εξετάσει το αίτημά τους, θα τους δεχτεί ή θα τους απορρίψει, όλα καλά, κοιτάζω τη δουλειά μου. Ούτε τα ασπρουλιάρικα ποσταρίσματα στο Facebook ούτε τα events που στόχο έχουν την ανήθικη πρόκληση κατατρεγμένων ανθρώπων πρόκειται να βρουν, για να περιγράψουν την πραγματικότητά μας, τις λέξεις που παραπέμπουν σε ανάγκη, πόλεμο, διωγμό, κακουχίες και προσφυγιά. Είναι κάπως καλύτερο να σκέφτεσαι ότι αντιδράς σ' έναν παράνομο εισβολέα παρά να παραδεχτείς πόσο λίγη είναι η ανθρωπιά σου.

Χώρα ξενιτεμένων, ξεριζωμένων και μεταναστών, η Ελλάδα θα μπορούσε να έχει καλύτερη άποψη για το τι σημαίνει ν' αλλάζεις τόπο και να μη σε θέλουν εκεί όπου πας. Να σου λείπει η πατρίδα σου. Να νοσταλγείς (λέξη δική μας, που πέρασε και σε άλλες γλώσσες). Να θες να γυρίσεις και να μη γίνεται. Όταν το μεταναστευτικό παρουσιάζεται ως ένα πρόβλημα «προς διαχείριση», πάλι τίποτε αθώο δεν συμβαίνει. Ενεργοποιείται η ανάγκη ασφάλειας, ζωντανεύει το αίτημα για ένα «σχέδιο» που «θα λύσει το πρόβλημα». Στο βιβλίο *«Αυτοί δεν είναι σαν εμάς - Το παρελθόν και το μέλλον της*

μετανάστευσης» (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης)

παρουσιάζονται πλούσια στοιχεία για το πώς η μετανάστευση προσφέρει ευκαιρίες για όλους. Γι' αυτούς που μετακινούνται. Γι' αυτούς που υποδέχονται. Παράλληλα, οι συγγραφείς εξηγούν γιατί η ανθρώπινη ιστορία είναι μια ιστορία μετακινήσεων. Δεν είναι κάποιο κακό που μας βρήκε. Το κακό βρήκε όλους αυτούς που αγκάλιασαν τα παιδιά τους και πέρασαν νύχτα τη θάλασσα, κινδυνεύοντας να σκοτωθούν για να έρθουν στην Ευρώπη και να βρουν λίγη ζωή. Τους επιφυλάξαμε τα χειρότερα.

«Αυτοί δεν είναι σαν εμάς - Το παρελθόν και το μέλλον της μετανάστευσης» (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης)

ΔΕΙΤΕ ΑΚΟΜΑ

6.11.2019

Το προσφυγικό ως το «Μνημόνιο» της σημερινής κυβέρνησης

Απόψεις

Tags

Αιτούντες Άσυλο

Πρόσφυγες

Μεταναστευτικό

Προσφυγικό

517

A A A

49

BIBIAN ΣΤΕΡΓΙΟΥ

ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΚΤΗ

ΕΓΓΡΑΦΕΙΤΕ ΣΤΟ NEWSLETTER ΜΑΣ

Για να λαμβάνετε κάθε εβδομάδα στο email σας μια επιλογή από τα καλύτερα άρθρα του lifo.gr

ΕΓΓΡΑΦΗ

ΟΡΟΙ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ